

Schrankia costastrigalis (3 exx.), *Parascotia fuliginaria* (3 exx.) en *Agrotis clavis* (2 exx.).

A. clavis is volgens Lempke (1985) zeer matig verbreid en met name op zandgrond aangetroffen. De vlinderwerkgroep registreerde tot 1998 slechts 19 exemplaren van deze soort. De rupsen van *A. clavis* zijn weinig kieskeurig en voeden zich met allerlei lage planten en grassen (Ebert, 1998).

De "Pilzeule" (*P. fuliginaria*), die eruit ziet als een spanner, is vrij schaars en heeft een verborgen leefwijze. De rupsen hiervan voeden zich met paddenstoelen, korstmossen en algen. Tijdens kweekexperimenten werden rupsen bovendien succesvol met brood gevoerd. Opvallend is dat de cocon eruit ziet als een karakteristiek hangmatje, gecamoufleerd met algen en korstmossen. Deze cocon hangt aan twee spinseldraden in de open lucht (Ebert, 1997).

We kunnen wederom terugkijken op een geslaagde excursie. De nachtvlinderrijkdom van het Fochteloërveen blijkt karakteristiek en zeer gevarieerd. Naast echte hoogveenspecialisten zijn ook soorten van heiden, laagvenen en zelfs bossen vertegenwoordigd. Zeker de moeite waard om vaker te bemonsteren! Wat betreft het veenhooibeestje kunnen we nog melden dat het aantal waarnemingen dit jaar achterbleef bij de twee voorgaande jaren.

Geraadpleegde literatuur

EBERT, G. (1997) Die Schmetterlinge Baden-Württembergs. Band 5 Nachtfalter III. Eugen Ulmer, Stuttgart

EBERT, G. (1998) Die Schmetterlinge Baden-Württembergs. Band 7 Nachtfalter V. Eugen Ulmer, Stuttgart

KUCHLEIN, J.H. & R. DE VOS (1999) Geannoteerde naamlijst van de Nederlandse vlinders. Backhuys Publishers, Leiden

LEMPKE, B.J. (1985) De vlinders van Friesland. Fryske Akademy, Leeuwarden

Excursie De Tjoele, Polder Rohel, Buitenpost

Gerrit Tuinstra

Voor 3 augustus van dit jaar stond een excursie op het programma naar Fogelsanghstate, de bossen van Veenklooster. Dit gebied bestaat uit oude loofbossen, met veel zware eiken en beuken en ligt temidden van het kleinschalige zandgebied met veel houtwallen, elzensingels en dobben. Door het afwisselende loofbos en de eveneens gevarieerde omgeving van dit particuliere bosgebied, kan men een grote soortenrijkdom in het gebied verwachten.

Maar..... De eigenaar vond dat er in de voorgaande periode teveel mensen (zonder toestemming overigens) de bossen in waren getrokken, zodat ook de excursie voor onze werkgroep in het gebied afgezegd moest worden. Helaas, want we verwachtten nogal wat van het gebied.

Op het laatste moment moest daarom een ander geschikt gebied voor de excursie, die uitsluitend op nachtvlinders gericht en daarom alleen 's avonds was, gezocht worden. Al snel was het oog gevallen op de iets zuidelijker gelegen Polder Rohel.

Dus niet de Polder Rohel bij het Tjeukemeer, maar direct ten zuiden van Buitenpost. Grote delen van deze polder worden extensief beheerd en zijn (deels) in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer. De beheerder vond het goed dat we in de omgeving van de werkschuur aan de Tjoele, een klein doodlopend weggetje in het gebied, met licht gingen vangen. Polder Rohel is een vrij nat gebied met extensief beheerde gras- en hooilanden, rietlanden, moerassige gedeelten, oude petgaten en vochtige bosjes, kortom vrij divers zodat ook hier interessante soorten waren te verwachten.

Om ongeveer 21.00 uur kwam een vrij selecte groep bijeen op het terrein van de werkschuur, waarna drie geschikte plekken gezocht werd om de lamp en het laken op te stellen. Henk en Auke Hunneman stonden langs een elzensingel in een vochtig hooiland, waarbij de elzen enigszins de vrij harde wind braken. Siep en Jannie Sinnema stonden aan de rand bij de werkschuur, iets meer op de wind. Ondergetekende stond op de meest gunstige plaats eveneens op het terrein van de werkschuur, achter een grote stapel kuilbalen. Niet alleen deze, maar ook de erlangs gelegen singel zorgde voor vrij veel beschutting. Om een uur of half tien werden de lampen aangezet, waarna vrij snel de eerste vlinders op het doek kwamen. De eerste drie soorten waren net als veel andere soorten op de avond, uit de familie van de *noctuidae* ofwel uilen, *Mesoligia furuncula* (een vrij klein uiltje), *Diachrysis chrysitis* (de welbekende koperuil) en de zeer algemene *Ochropleura plecta*.

Luut de Zee en Andy Saunders vingten de eerste aanvliegende *Phragmatobia fuliginosa* (de kleine beer) en de uil *Arenostola phragmitidis*. Deze laatste is kenmerkend voor dergelijke vochtige gebieden, met riet als waardplant. *A. phragmitidis* is egaal bruin van kleur.

Mede door de vrij harde wind, die later op de avond enigszins ging liggen, was het vrij koud. Toch werden nog vrij veel soorten waargenomen, in totaal bijna tachtig soorten macro's en een hand vol micro's. Ook onder de micro's werden een aantal specifieke soorten van vochtige gebieden gevangen, bijvoorbeeld de bekende *Elophila nymphaeata* (waterleliemotje) en de minder bekende *Paraponyx stratiotata*. Van beide soorten leven de rupsen op verschillende waterplanten, onder water. Voor *P. stratiotata* worden in De Kleine Vlinders, het microboek van Kuchlein, de volgende voedselplanten genoemd: Witte waterlelie, fonteinkruiden waaronder Gekroesd fonteinkruid, Klein sterrekroos, Gedoornd hoornblad, Brede waterpest, Gele plomp en ook Krabbescheer. Kortom, echte waterplanten.

Naast veel uilen die gevangen werden, kwamen ook een aantal *notodontidae* (tandspinnertjes) op het laken, de vrij algemene soorten *Ptilodon capucina* (kroonvogeltje), *Notodonta dromedarius* (dromedaris), *N. ziczac* (kameeltje) en de prachtige, veel minder algemene *N. tritophus*, die meer op de zandgronden voorkomt. Meestal wordt *N. tritophus* veel eerder in het jaar gevonden, maar dit was een exemplaar van de tweede generatie.

Tot slot noem ik nog de soort *Cosmia pyralina*. Dit "neefje" van *C. trapezina*, ook wel hyena genoemd, wordt betrekkelijk weinig waargenomen, echter de laatste tijd regelmatig.